

**ELIGIBILITATEA ȘI CONTABILITATEA CHELTUIELILOR ȘI COSTURILOR ÎN
ACTIVITATEA ORGANIZAȚIILOR NECOMERCIALE**

**ELIGIBILITY AND ACCOUNTING OF EXPENDITURES AND COSTS IN THE
ACTIVITY OF NON-COMMERCIAL ORGANIZATIONS**

Ruslan HAREA

Academia de Studii Economice din Moldova

E-mail: harea.ruslan@ase.md

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0098-6837>

Anatol GRAUR

Academia de Studii Economice din Moldova

E-mail: graur.anatol@ase.md

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0466-5627>

Mariana BUNU

Academia de Studii Economice din Moldova

E-mail: bunu.mariana@ase.md

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0612-5387>

Abstract. This article analyzes the conceptual and normative framework regarding the eligibility and accounting of expenses and costs in the activity of non-profit organizations, with an emphasis on the requirements of transparency, compliance and efficiency in the use of financial resources. In the context of accessing external and public funds, a clear definition of eligible expenses becomes essential to ensure financial sustainability and to avoid the risks of ineligibility. The eligibility criteria (necessity, economic rationality, documentary justification and connection with the project objectives) are examined and their implications for accounting under the legislation of the Republic of Moldova are detailed. The article highlights the role of accounting as a control and reporting tool, emphasizing the importance of the correct delimitation between direct and indirect expenses, as well as between eligible and ineligible ones. At the same time, common challenges faced by non-profit organizations in managing funds are discussed, including administrative capacity deficiencies and legislative ambiguities. The paper finally proposes a series of recommendations for strengthening accounting practices and improving mechanisms for validating and auditing expenses in non-profit projects.

Keywords: non-commercial organizations, eligibility, expenditures, NGOs accounting.

JEL Classifications: M41

Introducere

Într-un peisaj economic global marcat de interdependență și schimbări accelerat, în care principiile transparenței, responsabilității și sustenabilității devin din ce în ce mai importante, organizațiile necomerciale (asociații, fundații, federații etc.) ocupă un loc esențial în arhitectura socială și economică a societății. Aceste entități sunt implicate într-o gamă largă de activități cu caracter umanitar, educațional, cultural, social sau de mediu, desfășurându-și misiunea în afara sferei interesului comercial și a profitului economic. Cu toate acestea, ele gestionează fonduri semnificative, provenite din contribuții voluntare, sponsorizări, donații, subvenții publice sau finanțări nerambursabile, ceea ce impune o conduită financiară responsabilă și o evidență contabilă riguroasă. În acest context, **contabilitatea cheltuielilor** în organizațiile necomerciale dobândește o importanță strategică. Gestionarea contabilă riguroasă a cheltuielilor devine, în acest cadru, un pilon fundamental pentru buna guvernare și sustenabilitatea organizațiilor necomerciale. Acest sector responsabil nu

are doar rolul de a reflecta în mod fidel operațiunile financiare, ci și acela de a contribui activ la monitorizarea utilizării eficiente a resurselor, la luarea deciziilor manageriale și la consolidarea încrederii donatorilor, partenerilor și finanțatorilor. Prin urmare, aplicarea corectă a principiilor contabile, adaptate specificului acestor entități, este fundamentală pentru buna funcționare a organizației și pentru îndeplinirea obiectivelor sale statutare.

În plus, în ultimii ani se observă o creștere accentuată a interesului organizațiilor necomerciale pentru accesarea fondurilor publice și europene, în vederea finanțării proiectelor cu impact social major. Acest tip de finanțare este condiționat de respectarea unor cerințe stricte privind eligibilitatea cheltuielilor.

Conținut de bază

Eligibilitatea reprezintă un set de criterii financiare, juridice și administrative care determină dacă o anumită cheltuială poate fi acceptată în cadrul unui proiect finanțat, în funcție de natura sa, perioada de realizare, documentele justificative, conformitatea cu obiectivele proiectului și respectarea legislației aplicabile.

În acest sens, gestionarea eligibilității cheltuielilor devine o componentă esențială a managementului financiar în cadrul organizațiilor necomerciale. Nerespectarea acestor criterii poate conduce la consecințe semnificative, precum aplicarea corecțiilor financiare, rambursarea fondurilor, rezilierea contractelor de finanțare sau chiar pierderea credibilității instituționale. Astfel, integrarea cerințelor de eligibilitate în cadrul sistemului contabil și de control intern este esențială pentru prevenirea riscurilor și pentru asigurarea sustenabilității proiectelor implementate.

În același timp, într-un mediu instituțional tot mai complex, caracterizat de standarde ridicate de conformitate și eficiență, contabilitatea cheltuielilor și validarea eligibilității acestora nu mai constituie simple obligații administrative, ci dimensiuni fundamentale ale unei guvernante responsabile. Consolidarea acestor practici în cadrul organizațiilor necomerciale contribuie semnificativ la transparența proceselor decizionale, la atragerea de finanțări externe și, implicit, la creșterea impactului social al activităților desfășurate.

La rândul său, *cheltuielile eligibile* reprezintă totalitatea costurilor suportate de beneficiar (sau partenerii acestuia), care pot fi rambursate sau decontate din bugetul unui proiect finanțat, în condițiile în care acestea îndeplinesc simultan un set de criterii specifice prevăzute de cadrul legal aplicabil, contractul de finanțare și ghidul solicitantului mujoacelor financiare cheltuite.

Cheltuielile eligibile, în contextul activităților organizațiilor necomerciale din Republica Moldova, se referă la acele cheltuieli efectuate în mod justificat, transparent și conform legislației în vigoare, care corespund obiectivelor, activităților și rezultatelor asumate în cadrul unui proiect finanțat din surse externe sau publice, și care sunt considerate admise pentru finanțare sau cofinanțare de către autoritatea contractantă sau finanțatorul extern.

Din punct de vedere juridic și financiar, o cheltuială este considerată eligibilă în măsura în care:

- este direct legată de implementarea activităților prevăzute în proiectul aprobat și contribuie în mod obiectiv la atingerea scopurilor acestuia;
- este realizată în perioada de implementare a proiectului, conform contractului de finanțare;
- este reflectată în evidența contabilă a organizației în conformitate cu Legea contabilității și raportării financiare nr. 287/2017, precum și cu Planul general de conturi și standardele contabile aplicabile organizațiilor necomerciale;
- este susținută de documente justificative corespunzătoare (facturi, bonuri, contracte, ordine de plată etc.), emise în conformitate cu legislația fiscală și financiară a Republicii Moldova;
- respectă principiile eficienței, eficacității, economicității și transparenței în utilizarea fondurilor;
- este prevăzută în bugetul proiectului aprobat de finanțator și se încadrează în limitele stabilite de ghidul solicitantului sau de contractul de finanțare.

În cazul proiectelor finanțate de donatori externi (UE, PNUD, USAID, GIZ ș.a.), eligibilitatea cheltuielilor este reglementată suplimentar de regulamentele și ghidurile specifice ale finanțatorului, care prevalează în cazul existenței unor dispoziții mai stricte decât cele din legislația națională.

Astfel, în cadrul implementării programelor și proiectelor cu finanțare externă, respectarea criteriilor de eligibilitate financiară este indispensabilă pentru evitarea corecțiilor bugetare, menținerea integrității procesului de raportare și asigurarea unei bune guvernante financiare în sectorul non-profit.

Aceste cheltuieli sunt considerate necesare, rezonabile și justificate, având un caracter direct legat de implementarea activităților proiectului și contribuind în mod concret la atingerea obiectivelor și rezultatelor asumate.

Criterii esențiale pentru ca o cheltuială să fie considerată eligibilă:

1. Legalitate – Cheltuiala trebuie să respecte legislația națională și europeană aplicabilă, inclusiv regulile privind achizițiile publice, fiscalitatea și contabilitatea.
2. Pertinență – Cheltuiala trebuie să fie direct legată de activitățile și scopurile proiectului, așa cum sunt acestea descrise în cererea de finanțare aprobată.
3. Necesitate – Cheltuiala trebuie să fie indispensabilă pentru realizarea activităților proiectului și atingerea indicatorilor asumați.
4. Realitate – Cheltuiala trebuie să fie efectiv realizată, demonstrabilă și să fie susținută de documente justificative corespunzătoare (facturi, contracte, ordine de plată etc.).
5. Economie și eficiență – Cheltuiala trebuie să reflecte cel mai bun raport calitate-preț și să nu fie excesivă în raport cu prețul pieței.
6. Înregistrare contabilă – Cheltuiala trebuie să fie înregistrată în evidențele contabile ale beneficiarului, în mod clar și distinct, în conformitate cu standardele contabile aplicabile.
7. În cadrul perioadei de eligibilitate – Cheltuiala trebuie efectuată și plătită în intervalul de timp specificat ca eligibil în contractul de finanțare (de regulă, de la data semnării contractului până la finalul proiectului, cu excepții specifice).

În cadrul procesului de gestionare financiară a proiectelor realizate de organizații necomerciale, delimitarea și clasificarea cheltuielilor eligibile reprezintă o componentă fundamentală pentru asigurarea legalității, eficienței și transparenței utilizării resurselor financiare. Aceasta presupune aplicarea unui set de criterii obiective, ancorate în legislația națională, normele contabilității publice și cerințele specifice ale finanțatorilor interni sau externi.

1. Clasificarea cheltuielilor: directe versus indirecte. În contextul normelor de raportare financiară și al cadrului metodologic aplicabil proiectelor cu finanțare nerambursabilă, cheltuielile se clasifică în:

- Cheltuieli directe – sunt acele costuri care pot fi atribuite în mod imediat și cuantificabil unei activități sau componente a proiectului. Acestea sunt esențiale pentru implementarea operațională a intervenției și sunt direct corelate cu obiectivele și rezultatele asumate prin contractul de finanțare. *Exemple:* retribuirea personalului de proiect, remunerarea experților, achiziția de echipamente, costuri de transport aferente activităților specifice.
- Cheltuieli indirecte – constituie costuri auxiliare, necesare pentru funcționarea generală a organizației și susținerea logistică a proiectului, dar care nu pot fi alocate în mod direct unei activități specifice. Acestea sunt, de regulă, eligibile în baza unor formule procentuale forfetare sau în limita unor plafoane stabilite contractual. *Exemple:* chiria sediului, utilități generale, servicii de contabilitate, mentenanță IT.

2. Categoriile funcționale de cheltuieli eligibile. În practica programelor de finanțare, cheltuielile eligibile sunt grupate în funcție de natura lor funcțională și contribuția la realizarea scopului proiectului:

- Cheltuieli de personal – includ salariile, indemnizațiile, onorariile și contribuțiile aferente personalului angajat sau contractual implicat direct în implementarea proiectului, conform legislației muncii și politicilor interne.
- Cheltuieli administrative – reflectă costurile legate de funcționarea instituțională a organizației necesare susținerii proiectului: chirie, energie electrică, apă, telecomunicații, consumabile administrative.

- Cheltuieli logistice și operaționale – acoperă bunurile și serviciile necesare desfășurării activităților: achiziții de echipamente, servicii de transport, cazare, închiriere săli, traduceri, tipărire de materiale.
- Cheltuieli de informare și vizibilitate – includ costurile asociate promovării proiectului în conformitate cu cerințele de vizibilitate impuse de finanțator: campanii media, pliante, afișe, branding.
- Cheltuieli de instruire și formare – se referă la organizarea de seminare, ateliere, cursuri, inclusiv onorariile formatorilor și suportul logistic pentru participanți.

3. Criterii de eligibilitate a cheltuielilor. Pentru a putea fi recunoscută ca **eligibilă**, o cheltuială trebuie să îndeplinească simultan următoarele condiții esențiale, consacrate de legislația financiară și ghidurile de implementare:

- Necesitatea și relevanța – cheltuiala trebuie să fie indispensabilă pentru realizarea activităților planificate și să contribuie în mod direct la atingerea rezultatelor proiectului.
- Raționalitatea economică – valoarea cheltuielii trebuie să reflecte un raport rezonabil între preț și calitate, să fie în conformitate cu practicile pieței și să nu depășească plafonul maxim permis. Se recomandă proceduri concurențiale sau justificarea clară a achiziției.
- Documentarea corespunzătoare – toate cheltuielile trebuie susținute prin documente justificative conforme cu legislația în vigoare (facturi fiscale, contracte, ordine de plată, procese-verbale de recepție etc.).
- Conformitatea cu bugetul și acordul de finanțare – cheltuiala trebuie să fie prevăzută în bugetul aprobat, în categoria corespunzătoare, și să fie efectuată în perioada de eligibilitate a proiectului.
- Legătura directă cu obiectivele proiectului – cheltuiala trebuie să aibă un impact funcțional asupra implementării proiectului și să fie corelată cu indicatorii de rezultat asumați.

4. Importanța unei abordări metodologice. Aplicarea riguroasă a acestor criterii permite:

- asigurarea bunei guvernante financiare în cadrul proiectelor;
- evitarea corecțiilor financiare în urma auditului sau verificărilor externe;
- creșterea credibilității instituționale a beneficiarului în fața finanțatorilor;
- fundamentarea unor practici sustenabile de planificare bugetară și control intern.

Principii generale de eligibilitate. Pentru ca o cheltuială să fie considerată eligibilă, aceasta trebuie să respecte simultan următoarele condiții:

- să fie necesară pentru implementarea proiectului;
- să fie prevăzută în bugetul aprobat al proiectului;
- să fie efectuată în perioada de eligibilitate stabilită în contract;
- să fie însoțită de documente justificative conforme cu legislația în vigoare;
- să respecte principiile de eficiență, eficacitate și economicitate.

Categorii uzuale de cheltuieli eligibile. Organizațiile necomerciale pot include în bugetul proiectului, printre altele:

- Cheltuieli de personal (salarii, onorarii, precum și contribuții sociale obligatorii aferente acestor plăți salariale);
- Cheltuieli cu experți și consultanți (în baza contractelor legale);
- Cheltuieli pentru achiziții de bunuri și servicii (materiale, echipamente, servicii de transport, chirie etc.);
- Cheltuieli de informare și promovare;
- Cheltuieli pentru formare și evenimente;
- Costuri indirecte (administrative), dacă sunt prevăzute și calculate conform ghidului de finanțare.

Cheltuieli neeligibile. Nu sunt eligibile cheltuielile:

- realizate în afara perioadei de eligibilitate a proiectului implementat;
- fără legătură directă cu obiectivele proiectului;
- fără documente justificative conforme;

- de natură fiscală nerecuperabilă (de ex. TVA, care pentru mulți finanțatori poate fi sub formă de scutire de TVA cu drept de deducere);
- amenzi, penalități, dobânzi sau alte sancțiuni;
- cheltuieli achitate pentru terțe persoane, care nu sunt în relații contractuale cu beneficiarul finanțării (de exemplu, plata facturilor pentru servicii de utilitate (apă, electricitate, gaze) emise pe numele altor entități, chiar și a locatorului);
- cheltuieli de protocol excesive sau fără legătură cu activitățile proiectului.

Provocări și riscuri în definirea și aplicarea eligibilității cheltuielilor. Deși stabilirea cadrului normativ și metodologic privind eligibilitatea cheltuielilor are scopul de a asigura transparența, eficiența și legalitatea utilizării resurselor financiare, în practică apar numeroase **provocări și riscuri** ce pot afecta conformitatea proiectului, sustenabilitatea financiară a organizației și credibilitatea acesteia în fața finanțatorilor.

1. Ambiguități în interpretarea eligibilității. Una dintre cele mai frecvente dificultăți este legată de caracterul ambiguu sau insuficient detaliat al criteriilor de eligibilitate, definite în contractele de finanțare sau în ghidurile solicitantului.

Exemplu: Un ghid al finanțatorului prevede că „cheltuielile administrative rezonabile sunt eligibile”, fără a defini ce înseamnă „rezonabil” sau care este plafonul aplicabil.

- Cheltuieli precum „servicii juridice” sau „de consultanță” pot fi considerate eligibile într-un proiect și respinse în altul, în funcție de interpretarea auditorilor sau ofițerilor de program.

Consecință științifică: Această ambiguitate generează un grad ridicat de subiectivism în evaluare, ceea ce reduce previzibilitatea financiară și creează dificultăți în planificarea bugetară riguroasă, afectând principiul securității juridice în administrarea fondurilor publice.

2. Risc de neeligibilitate și obligația de returnare a fondurilor. Un risc major cu implicații financiare directe este constatarea unor cheltuieli ca fiind neeligibile în urma auditului financiar, a verificărilor ex-post sau a controalelor efectuate de autoritatea contractantă. În asemenea cazuri, beneficiarul poate fi obligat să returneze integral sumele respective, chiar și în situațiile în care cheltuielile au fost efectuate în scopul proiectului.

Exemplu: O organizație achiziționează echipamente IT fără a respecta procedura concurențială prevăzută de contract. În audit, întreaga sumă (ex: 10.000 EUR) este considerată neeligibilă, fiind solicitată rambursarea acesteia.

- O parte din salariile personalului administrativ sunt trecute ca și cheltuieli directe, deși în ghidul de finanțare erau eligibile doar indirect, prin forfetare – ceea ce duce la corecții financiare.

Implicație: Acest risc evidențiază necesitatea unui sistem solid de control intern financiar și de conformitate contractuală, inclusiv prin implicarea personalului de specialitate în managementul proiectelor (ex. contabil, jurist, manager financiar), pentru a preveni consecințele negative asupra stabilității bugetare a organizației.

3. Deficit de capacitate administrativă în cadrul unor organizații necomerciale. Un alt obstacol structural în implementarea corectă a proiectelor este reprezentat de capacitatea administrativă limitată a anumitor ONG-uri sau entități necomerciale, în special cele mici sau aflate în zone rurale ori defavorizate.

Manifestări:

- Lipsa personalului cu competențe în contabilitate de proiect, achiziții publice sau management financiar.
- Documentarea deficitară a cheltuielilor (ex: lipsa notelor de recepție, contractelor de achiziție, procese-verbale).
- Planificare bugetară nerealistă, fără ajustări în funcție de evoluția cursului valutar, a inflației sau a prețurilor de piață.

Consecință sistemică: Acest deficit reduce gradul de absorbție a fondurilor disponibile și poate determina ineficiență în implementarea proiectelor, cu impact negativ asupra imaginii organizației și capacității sale de a atrage finanțări viitoare. În plus, accentuează inechitatea în accesul la resurse între ONG-urile mari, urbanizate, și cele mici, locale.

Recomandări strategice. Pentru a reduce riscurile asociate eligibilității cheltuielilor, este recomandată:

- elaborarea unor ghiduri interne de eligibilitate adaptate fiecărui tip de finanțare;
- instruirea continuă a personalului ONG-urilor în domeniul financiar-contabil și juridic;
- colaborarea cu consultanți externi în etapele critice (planificare bugetară, achiziții, audit);
- implementarea unor mecanisme de validare prealabilă a cheltuielilor de amploare, în vederea asigurării conformității cu cerințele de eligibilitate.

În cadrul implementării proiectelor finanțate din surse externe sau naționale, organizațiile necomerciale sunt obligate să respecte un set de reguli financiare și procedurale care asigură conformitatea utilizării fondurilor cu principiile bunei guvernante. Unul dintre pilonii esențiali ai acestei conformități îl reprezintă interdependența dintre eligibilitatea cheltuielilor și procesul de achiziție a bunurilor și serviciilor.

Potrivit cadrului legal aplicabil în Republica Moldova — în special Legea contabilității și raportării financiare nr. 287/2017, Standardele Naționale de Contabilitate, precum și ghidurile donatorilor internaționali (ex. PRAG, USAID Procurement Regulations, Ghidul FISM etc.) — o cheltuială poate fi recunoscută drept eligibilă doar dacă este rezultatul unei proceduri de achiziție efectuate conform principiilor de transparență, eficiență economică și justificare documentară.

În sens științific, eligibilitatea cheltuielilor se referă la totalitatea criteriilor obiective care determină dacă o anumită cheltuială este admisibilă pentru a fi finanțată din resursele proiectului. Aceste criterii includ, dar nu se limitează la:

- caracterul necesar și direct al cheltuielii în raport cu obiectivele și activitățile proiectului;
- conformitatea cu bugetul aprobat și cu planul financiar;
- raționamentul economic (cost-eficiență);
- justificarea prin documente contabile primare: facturi, contracte, procese-verbale de recepție, ordine de plată;
- respectarea cadrului juridic național și al politicilor finanțatorului.

Procesul de achiziții publice sau private — în sens larg — este mecanismul operațional prin care resursele financiare ale unui proiect sunt transformate în resurse materiale sau servicii necesare implementării activităților. Prin urmare, validitatea financiară și juridică a cheltuielilor depinde în mod direct de calitatea și conformitatea procedurii de achiziție.

Această relație poate fi conceptualizată astfel:

$$\text{Eligibilitatea cheltuielii} = \text{Respectarea procedurii de achiziție} + \text{Justificarea economică} + \text{Documentarea conformă} + \text{Corelarea cu obiectivele proiectului}$$

Organizațiile necomerciale trebuie să implementeze proceduri de achiziție proporționale cu valoarea și complexitatea cheltuielii, conform următoarelor principii de guvernanta:

Tabelul 1. Principii de guvernanta în achizițiile din sursele proiectelor

Principiu	Explicație
Transparență procedurală	Procesul de achiziție trebuie să fie clar, previzibil, auditat și deschis concurenței
Eficiență economică	Se urmărește maximizarea impactului fondurilor prin obținerea celui mai bun raport calitate/preț
Responsabilitate financiară	Cheltuiala trebuie să fie rațională și proporțională cu nevoile reale ale proiectului
Trasabilitate documentară	Toate etapele achiziției și ale efectuării cheltuielii trebuie susținute de documente justificative

Un caz frecvent de ineligibilitate constă în efectuarea unei cheltuieli (ex. echipamente IT) în afara unui proces de selecție competitivă, fără existența a cel puțin două oferte comparabile, fără contract scris și fără justificarea legăturii directe cu activitățile proiectului. În astfel de situații:

- cheltuiala poate fi clasificată drept ineligibilă de către finanțator;
- ONG-ul este obligat să suporte cheltuiala din surse proprii;
- există riscul restanței sau pierderii de credibilitate instituțională.

În concluzie, eligibilitatea cheltuielilor într-un proiect implementat de o organizație necomercială nu poate fi disociată de conformitatea procedurală a achizițiilor. În absența unei abordări riguroase și conforme cu standardele internaționale și legislația națională privind achizițiile, cheltuielile angajate riscă să fie respinse la audit, chiar dacă au fost efectuate în scopuri legitime. Astfel, procesul de achiziție reprezintă veriga critică dintre planificarea financiară și validarea contabilă a cheltuielilor eligibile.

Principii generale de achiziții aplicabile ONG-urilor. Fiecare achiziție în cadrul unui proiect finanțat trebuie să respecte următoarele principii:

Tabelul 2. Principii generale de achiziții aplicabile ONG-urilor

Principiu	Descriere
Transparența	Procesul de selecție și achiziție trebuie să fie clar, documentat și accesibil pentru auditare.
Eficiența și eficacitatea	Se urmărește obținerea celui mai bun raport calitate/preț.
Non-discriminarea	Fiecare furnizor are șanse egale dacă respectă condițiile stabilite.
Documentarea completă	Fiecare etapă a procesului trebuie justificată și arhivată.

Etapele procedurii de achiziții în proiectele ONG:

a) Planificarea achizițiilor:

- Conform bugetului aprobat;
- Estimarea valorii și frecvenței achiziției.

b) Inițierea procesului: Se lansează o cerere de oferte, solicitare de cotații sau o achiziție directă (în funcție de valoare).

c) Selectarea furnizorului:

- Criterii obiective (preț, calitate, termen de livrare);
- Alegerea a minim 2-3 oferte comparabile (unde este posibil);
- Pentru sume mici, este acceptată justificarea unui singur furnizor.

d) Contractarea și executarea:

- Încheiere contract, emitere comandă sau ordin de achiziție;
- Recepție bunuri / prestări servicii;
- Plata pe bază de documente justificative.

e) Arhivarea documentației:

- Dosar de achiziție: solicitări, oferte, proces-verbal, contract, factură, dovada plății.

Tabelul 3. Exemple de cheltuieli eligibile și regulile aferente achiziției

Tip cheltuială	Eligibilitate	Cerințe de achiziție
Echipamente IT	✓ eligibilă	Minim 2 oferte; bunuri noi; achiziție justificată de activitățile proiectului; facturi fiscale
Servicii formatori	✓ eligibilă	Contract de prestări servicii, CV expert, ofertă financiară; act de prestări servicii
Tipărire materiale	✓ eligibilă	Proces de selecție sau justificare a alegerii furnizorului
Publicitate online	✓ eligibilă	Contract/abonament, raport de livrare vizibilitate

Tabelul 4. Exemple de cheltuieli neeligibile (conform ghidurilor uzuale de finanțare)

Tip cheltuiială	Motivul neeligibilității
Achiziții fără documente justificative	Lipsă transparență / auditabilitate
Bunuri personale sau de lux (telefoane, cadouri)	Nu sunt necesare proiectului
Servicii de la rude/afiliați fără procedură competitivă	Conflict de interese
Penalități, dobânzi, amenzi	Excluse din cheltuieli eligibile
TVA nedeductibil dacă ONG nu este plătitor TVA sau nu dispune de o Scrisoare confirmativă din partea finanțatorului cu privire la facilitatea fiscală	Dacă TVA nu este recuperabil, devine cost total acoperit din resurse proprii

Practici recomandate de donatori (UE, UNDP, USAID etc.):

- UE (PRAG Rules): praguri de achiziție: <5.000 EUR achiziție simplificată, >20.000 EUR cerere de oferte;
- PNUD: achiziții conform politicii UNDP POPP; se solicită minim 3 oferte la praguri de achiziție <5.000 USD, iar dacă se fac achiziții care însumează >10.000 USD se anunță concurs de oferte sau achiziție publică;
- USAID: reguli stricte privind conflictul de interese și documentația achiziției.

Exemplu de proiect ONG: Titlul proiectului: „Tineri activi pentru comunități durabile”

Organizație aplicantă: Asociația Obștească „Generația Nouă”, Leova

Durata proiectului: 8 luni

Localizare: Raioanele Căușeni, Ștefan Vodă și Leova

Obiectiv general: Creșterea participării civice a tinerilor din 3 comunități rurale prin formare, implicare în inițiative locale și dialog cu autoritățile publice locale.

Tabelul 5. Buget total al proiectului (în MDL)

Nr. crt.	Linie bugetară	Finanțator	Cofinanțare APL, Beneficiari și ONG	Total
1	Cheltuieli de personal	74.000	14.000	88.000
1.1	Coordonator proiect (part-time 8 luni)	32.000	8.000 (APL)	40.000
1.2	Asistent local (3 localități × 2.000 MDL/lună)	24.000	6.000 (APL)	30.000
1.3	Contabil (servicii externe)	18.000	—	18.000
2	Activități de formare	56.000	6.000	62.000
2.1	Onorarii formatori (4 formatori × 1.000 MDL × 4 zile)	16.000	—	16.000
2.2	Închiriere spațiu (săli instruire, 3 sesiuni)	6.000	—	6.000
2.3	Transport participanți și formatori	14.000	—	14.000
2.4	Coffee break-uri, papetărie, mape	10.000	6.000 (ONG, în natură)	16.000
2.5	Traducere / interpretariat	10.000	—	10.000
3	Mini-granturi pentru inițiative comunitare	60.000	6.000	66.000
3.1	6 mini-granturi × 10.000 MDL	60.000	—	60.000
3.2	Cofinanțare din partea beneficiarilor	—	6.000 (Beneficiari)	6.000
4	Promovare și vizibilitate	20.000	3.000	23.000
4.1	Campanie media (social media + radio local)	10.000	—	10.000
4.2	Materiale promoționale (afișe, tricouri, stickere)	10.000	3.000 (ONG, în natură)	13.000
5	Cheltuieli administrative (max. 15%)	20.000	6.000	26.000

Nr. crt.	Linie bugetară	Finanțator	Cofinanțare APL, Beneficiari și ONG	Total
5.1	Chirie spațiu ONG (8 luni × 2.000)	12.000	4.000 (APL)	16.000
5.2	Utilități, internet, telefon	8.000	2.000 (APL)	10.000
TOTAL GENERAL PROIECT		230.000	35.000	265.000

Detalii despre cofinanțare:

- Financiară directă: Salariile personalului ONG care contribuie peste ce este acoperit de proiect.
- În natură: Consumabile oferite din stocul ONG-ului (papetărie, tricouri, echipamente IT), spații oferite gratuit de parteneri, contribuții voluntare.
- Contribuții locale: Beneficiarii mini-granturilor oferă contribuție proprie (resurse, timp, materiale).

Observații:

- Structura este conformă cu ghidurile de finanțare oferite de donatori precum GIZ, PNUD sau UE, care solicită cofinanțare de 10–20%.
- Liniile bugetare sunt clar delimitate în funcție de natura economică și funcțională.
- Toate valorile sunt exprimate în MDL, dar ușor convertibile în EUR/USD dacă este necesar.

Tabelul 6. Jurnalul de înregistrări cronologice (în MDL)

Nr. crt.	Operația economică	Contul debitor	Contul creditor	Suma
1	Primirea finanțării nerambursabile la contul curent bancar al Asociației Obștești „Generația Nouă”	242	537	230.000
2	Cheltuieli de retribuție a muncii personalului antrenat în implementarea proiectului	716	531	56.000
3.1	Acceptarea facturii fiscale pentru serviciile de contabilitate	716	521	18.000
3.2	Achitarea serviciilor de contabilitate (servicii externe)	521	242	18.000
4.1	Calcularea onorariilor formatorilor conform actelor de primire-predare a serviciilor prestate	716	544	16.000
4.2	Reținerea impozitului la sursa de plată din onorariile formatorilor (16.000 × 12%)	544	534	1.920
4.3	Achitarea onorariilor formatorilor (16.000 – 1.920)	544	521	14.080
5.1	Acceptarea facturilor fiscale pentru închirierea spațiilor (săli instruire, 3 sesiuni)	716	521	6.000
5.2	Achitarea facturilor fiscale pentru închirierea spațiilor	521	242	6.000
6.1	Acceptarea facturilor fiscale pentru transportul participanților și formatorilor	716	521	14.000
6.2	Achitarea facturilor fiscale pentru transportul participanților și formatorilor	521	242	14.000
7.1	Coffee break-uri, papetărie, mape achitate din sursele oferite de finanțator	716	242	10.000
7.2	Coffee break-uri, papetărie, mape cheltuite din stocurile proprii ale Asociației Obștești „Generația Nouă”	717	211	6.000
8.1	Calcularea onorariilor pentru serviciile de traducere	716	544	10.000
8.2	Reținerea impozitului la sursa de plată din onorariile traducătorilor (10.000 × 12%)	544	534	1.200
8.3	Achitarea onorariilor traducătorilor (10.000 – 1.200)	544	521	8.800

Nr. crt.	Operația economică	Contul debitor	Contul creditor	Suma
9.1	Contractarea și achitarea a 6 mini-granturi $\times$ 10.000 MDL	261	242	60.000
9.2	Acceptarea Rapoartelor financiare privind valorificarea resurselor oferite celor 6 grantiști	716	261	60.000
10.1	Acceptarea facturilor fiscale pentru promovare și vizibilitate (social media + radio local)	716	521	10.000
10.2	Achitarea facturilor fiscale pentru promovare și vizibilitate	521	242	10.000
11.1	Materiale promoționale (afișe, tricouri, stickere) achitate din sursele oferite de finanțator	716	242	10.000
11.2	Materialele promoționale (afișe, tricouri, stickere) utilizate din stocurile proprii ale Asociației Obștești	717	211	3.000
12.1	Acceptarea facturilor fiscale pentru închirierea spațiilor pentru oficiul Asociației Obștești (8 luni $\times$ 2.000)	716	521	12.000
12.2	Achitarea facturilor fiscale pentru închirierea spațiilor	521	242	12.000
13.1	Acceptarea facturilor fiscale pentru utilități, internet, telefon	716	521	8.000
13.2	Achitarea facturilor fiscale pentru utilități, internet, telefon	521	242	8.000
13.3	Decontarea finanțărilor utilizate conform destinației din buget către veniturile Asociației Obștești	537	616	230.000

Recomandări finale pentru organizațiile necomerciale:

- Se va elabora un Regulament intern de achiziții;
- Se vor păstra actele într-o arhivă separată pe fiecare achiziție (inclusiv emailuri, comparații de oferte);
- Se vor implica cel puțin două persoane în procesul decizional;
- Se vor utiliza formulare standardizate (cerere ofertă, PV selectare, formular justificare unică ofertă);
- Se va adapta procedura la cerințele fiecărui finanțator.

Bibliografie:

1. Indicațiile metodice privind particularitățile contabilității în organizațiile necomerciale, aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor nr.188 din 30 decembrie 2014.
2. Connolly, C., Hyndman, N., 2009. *The Accountability of Charitable Organizations: Lessons from the UK*. Public Money & Management, 29(3), pp. 183–190.
3. Cordery, C. J., Sim, D., 2018. *Dominant stakeholders, activity and accountability discharge in the CSO sector*. Financial Accountability & Management, 34(1), pp. 77–96.
4. Helmig, B., Jegers, M., and Lapsley, I., 2004. *Challenges in Managing Nonprofit Organizations: A Research Overview*. Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations, 15(2), pp. 101–116.